

[Indenrigsministeren]

let kunne være afskåret fra at træde sammen i en beredskabssituation.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale det til folketingets velvillige behandling.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg skal tillade mig for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Medicintilskudsnavn. Regulering af begravelseshjælp).

(Lovforslag nr. L 107).

Det under sundhedsstyrelsen nedsatte medicinudvalgs rådgivende funktioner er efterhånden blevet så væsentlige, at jeg finder det naturligt, om udvalget får samme legale status som de sagkyndige nævn, der er nedsat efter lægemiddelloven. Medicinudvalget er rådgivende for sundhedsstyrelsen i styrelsens forhandlinger med indenrigsministeren om udarbejdelse af fortegnelserne over lægemidler, der er tilskudsberettigede efter sygesikringsloven. Endvidere rådgiver udvalget sundhedsstyrelsen i sager om ydelse af individuelt tilskud til lægemidler, der ikke er generelt tilskudsberettigede.

Det er min tanke, at det nye medicintilskudsnavn skal have de samme arbejdsopgaver og den samme faglige sammensætning som det nuværende medicinudvalg. Sundhedsstyrelsen og medicinudvalget har stillet sig positivt over for en lovfæstelse af udvalgets opgaver og sammensætning.

Den anden del af lovforslaget består i en ændring af lovens bestemmelse om regulering af begravelseshjælpen. Efter forslaget skal begravelseshjælpen fra 1. april 1985 og frem til 1. april 1987 reguleres med 2 pct. årligt.

Denne del af lovforslaget er et led i aftalen fra foråret 1984 om en videreførelse af den hidtidige økonomiske politik med henblik på, at de offentlige udgifter i 1985 og fremefter ikke forøges. Lignende ændringer er allerede gennemført i en række sociale love.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 12/12 84 om erfaringerne i forbindelse med administrationen af registerlovgivningen.

(Redegørelse nr. R 6).

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

1. Erfaringerne med EDB-registrering berører nogle værdier, som efter min mening er centrale i vort samfund, og som der er særlig grund til at værne om i en tid, hvor den tekniske udvikling løber meget stærkt. De værdier, jeg tænker på, er først og fremmest beskyttelsen af den enkelte borgers privatliv og integritet, men jeg tænker også på behovet for at sikre, at den enkelte borger ikke sættes uden for indflydelse på de afgørelser, som offentlige myndigheder, private virksomheder og foreninger træffer, og derfor føler sig magtesløs og uden indflydelse på sin egen situation.

Der er ikke tvivl om, at den øgede anvendelse af EDB-registrering, som vi har været vidne til gennem de senere år, kan udgøre en trussel mod netop disse væsentlige hensyn til den enkelte borger i vort samfund. De lettelser og besparelser, som EDB-teknikken har givet os, er vel i et vist omfang opnået på bekostning af hensynet til individualiteten og kan have medvirket til at svække tilliden og forståelsen mellem borgeren og den offentlige forvaltning.

Samtidig nærer nogle nok en frygt for, at de mange oplysninger i givet fald vil kunne misbruges, næsten uanset hvor gode regler og kontrolforanstaltninger vi gennemfører i dag.

Jeg tror, at vi skal passe på, at vi i vor iver efter at effektivisere og økonomisere ved hjælp af EDB ikke skaber et registersamfund. Det bør løbende og kritisk overvejes, om først og fremmest indsamlingen af nye oplysninger om borgerne er nødvendig, og dernæst om oprettelsen og anvendelsen af EDB-registre er uomgængelig nødvendig ved administrationen af et bestemt sagsområde, eller om det ikke er muligt på anden måde – f.eks. ved gennemførelsen af enklere ordninger – at opnå i det væsentlige samme resultat. Ja, vi skal måske i nogle tilfælde afstå fra at få den mest effektive løsning og kun vælge den i teknisk henseende næstbedste løsning, hvis vi derved kan undgå at skulle indsamle og registrere oplysninger om borgerne. Dette er jo i øvrigt i god overensstemmelse med de

[Jusfitsministeren]

generelle bestræbelser, som regeringen for tiden udfolder for at modernisere og forenkle forvaltningen.

Dette problem kan imidlertid ikke kun løses på det administrative plan. Det er i virkeligheden først og fremmest her i folketinget, vi må søge at undgå, at den lovgivning, der gennemføres, bliver af en sådan karakter, at den i realiteten kun lader sig administrere ved hjælp af EDB-registrering.

Jeg tror, at de synspunkter, jeg her giver udtryk for, er i overensstemmelse med den generelle modstand mod for megen registrering, som ved flere lejligheder er kommet til udtryk her i folketinget.

På den anden side må vi nok erkende, at der i samfundet, som det ser ud i dag, er opgaver og behov, som kun kan løses og tilgodeses ved hjælp af EDB-registrering. Det klare eksempel herpå er vel vores kildeskatteordning, der ikke kan tænkes administreret uden omfattende brug af EDB-registre. Jeg skal i øvrigt henvise til de drøftelser, vi havde i foråret om administrationen af kontrolordningen vedrørende de glatløbede hagleværer og anvendelsen af EDB-teknik i dette øjemed. Debatten i folketinget og retsudvalget herom og vedtagelsen af lovforslaget viste en accept af en samkøring af to offentlige EDB-registre for at opnå en effektiv kontrol med våbentilladelser. Jeg gav dengang udtryk for, at jeg så noget principielt i folketingets holdning på dette punkt, idet der vel også på andre områder kan gøre sig sådanne effektivitets- og kontrolhensyn gældende, at man også dér må acceptere registrering og samkøring, hvis folketingets holdning ellers skal være konsekvent.

Når vi således må konstatere, at vi ikke kan undgå at anvende EDB-registre og også i et vist omfang kan være nødsaget til at anvende samkøring af registre, må vi til gengæld sørge for, at den lovgivning og samfunds kontrol, vi har med registre, fortsat er tidssvarende og giver den nødvendige sikkerhed for, at der ikke sker misbrug.

Den tid, der er gået siden registerlovens vedtagelse, har muliggjort, at der – navnlig i registertilsynet – er indsamlet en betydelig mængde oplysninger om arten og anvendelsen af registre her i landet.

De erfaringer, der er indhøstet med registerlovgivningen siden ikrafttrædelsen i januar 1979, gør det efter min mening muligt nu at undersøge, hvordan de to registerlove har virket i praksis, og foretage en nærmere vurdering af, om lovændringer er påkrævet.

Det er baggrunden for, at jeg her i foråret i forbindelse med behandlingen af et forslag fra det radikale venstre om ændring af de to registerlove gav tilsagn om i denne samling at give folketinget en redegørelse for registerlovgivningen, således at tinget kan få lejlighed til generelt at debattere de væsentlige spørgsmål om den enkeltes retsbeskyttelse, navnlig over for den stigende EDB-registrering, og at overveje, om der er et behov for revision af registerlovgivningen.

Som grundlag for denne debat har justitsministeriet i samarbejde med registertilsynet udarbejdet en beretning om de praktiske erfaringer med de to registerlove. Beretningen indeholder en systematisk gennemgang af bestemmelserne i begge registerlove og af de særlige spørgsmål, som disse regelsæt har givet anledning til.

Med baggrund i denne beretning tror jeg, at man kan sige, at vi i 1978 gennemførte en lovgivning, som i det store og hele har lagt forsvarlige rammer for udviklingen inden for registeranvendelsen såvel i den offentlige som i den private sektor. Nogle af de sager, der har været behandlet af registertilsynet, og hvoraf nogle har været fremme i den offentlige debat, har for mig at se dog vist, at vi her i folketinget må overveje, om der skal foretages en ændring eller præcisering af registerlovgivningen eller den administrative praksis på visse punkter. Vi har f.eks. således her i folketinget for få dage siden drøftet spørgsmålet, om en kommune brugte et register til et andet formål, end det var oprettet til.

Jeg skal i det følgende komme ind på de væsentligste af disse områder og kan i øvrigt henvise til beretningen*.

2. Samkøring

Spørgsmålet om samkøring af EDB-registre var genstand for indgående drøftelser i forbindelse med behandlingen navnlig af forslaget til lov om offentlige myndigheders registre. Som bekendt valgte vi her i tinget en

* Ikke optrykt her.

[Justitsministeren]

løsning på de særlige problemer, som samkøring af EDB-registre rejser, der bestod i at lade reglerne om oprettelse af nye offentlige registre gælde tilsvarende for samkøring af registre. Der skal således være truffet en beslutning herom af den politisk ansvarlige myndighed, og registertilsynet skal have udtalt sig om, hvorvidt samkøringen findes forsvarlig.

Erfaringerne fra praksis viser, at samkøring kan deles op i tre typer, afhængigt af begrundelsen for samkøringen.

Den første type er de samkøring, der er begrundet i rent teknisk-praktiske hensyn. Som eksempel herpå kan jeg nævne, at en række offentlige registre ikke indeholder oplysninger om den registreredes navn, adresse, stilling og civilstand, idet disse oplysninger løbende tilføres registeret – f.eks. i forbindelse med udskrift fra registeret – gennem samkøring med det centrale personregister. Her er der kun tale om, at bestemte oplysninger koncentrerer og opdateres i ét centralt register fremfor at være indeholdt i samtlige offentlige registre. Ud over at være enklere og at billiggøre databehandlingen sikrer sådanne ordninger, at oplysningerne er præcise, ajourførte og ensartede for alle registre, ligesom borgeren spares for at skulle give de samme oplysninger til en række myndigheder.

Den anden type er samkøring, hvis formål er at sikre en korrekt sagsbehandling.

Som eksempel herpå kan jeg nævne, at bistandskontorerne – hvis de ønsker det – kan få meddelelser fra statsskattedirektoratets registre om, hvilke bistandsklienter der skal have overskydende skat tilbage, således at denne oplysning kan indgå i bistandskontorets overvejelser ved udmåling af fremtidig kontanthjælp. Denne type samkøring kan betegnes som en løbende og forebyggende kontrol, der sikrer korrekt sagsbehandling.

Den tredje type er samkøring, hvis formål er efterfølgende kontrol.

Det, der kendetegner disse samkøring, er, at samkøringsresultatet skal bruges til efterfølgende at efterprøve nogle nærmere angivne forhold hos den registrerede, f.eks. om den pågældende med urette har fået udbetalt ydelser fra det offentlige, eller om den skattepligtiges selvangivelse er rigtig.

Den førstnævnte type, tekniske samkøring, er efter min opfattelse helt ubetænkelig

og ganske nødvendig for, at disse systemer kan fungere, hvorimod de to sidstnævnte typer samkøring efter omstændighederne må kunne give anledning til betænkelighed.

Det er selvfølgelig samkøring med henblik på efterfølgende kontrol, der påkalder sig særlig interesse. Disse samkøring har der heldigvis været meget få af. Det samkøringsprojekt, som især har givet anledning til offentlig debat – samkøring mellem det centrale register for arbejdsmarkedstatistik og Køge kommunes sygedagpengeregister – blev ikke til noget, allerede fordi Køge kommune ikke ønskede at medvirke ved samkøringen.

Som jeg nævnte i indledningen, må vi dog erkende, at samkøring i kontroløjemed i nogle tilfælde må accepteres. Jeg nævnte som eksempel registrering af indehavere af glatløbende haglgeværer. Som andre eksempler, hvor der må være mulighed for kontrol af borgerne, kan nævnes skatte- og afgiftslovgivningen, hvor vi jo direkte i lovgivningen har indsat udtrykkelige regler med henblik på at lette denne kontrol. Her gør muligheden for samkøring af forskellige registre kontrollen langt mere effektiv.

I en række tilfælde må behovet for en efterfølgende samkøring i kontroløjemed imidlertid kunne formindskes, f.eks. ved, at det offentlige, allerede inden afgørelsen træffes, tilvejebringer et bedre og sikrere grundlag for sagsbehandlingen. Dette indebærer jo desuden, at borgeren i højere grad kan disponere i overensstemmelse med de gældende regler og i tillid til, at der ikke efterfølgende gøres et ansvar gældende. En bedre planlægning af sagsbehandlingen og en ændring af de administrative rutiner samt større oplysning til den enkelte om de regler, der gælder, og sagsbehandlingen på det pågældende område kan ofte modvirke misbrug lige så effektivt eller endda mere effektivt end en efterfølgende kontrol. Når beslutningsgrundlaget fremskaffes ved, at myndigheden har adgang til at trække på andre myndigheders registre, eventuelt ved samkøring, vil borgeren i mange tilfælde være bekendt med, at der indhentes oplysning fra det andet register til brug for sagens behandling. Hertil kommer, at borgeren efter de regler, der i forslaget til forvaltningslov foreslås om partshøring, under alle omstændigheder vil blive

[Justitsministeren]

gjort bekendt med sådanne oplysninger, hvis de er til ugunst for ham eller hende.

3. Registerindsigt i private registre

I den gældende lov om private registre findes der ingen almindelig adgang til registerindsigt (egenaces) i private registre. Som bekendt valgte folketinget i 1978 alene at give den registrerede en almindelig adgang til registerindsigt for så vidt angår registre, der indebærer en særlig risiko for krænkelse af den enkeltes integritet. Jeg siger her til de såkaldte advarselsregistre, dvs. registre, der tjener til at advare mod ansættelsesforhold til eller forretningsforhold med den registrerede, og kreditoplysningsbureauernes registre.

Der er som bekendt ret til registerindsigt for den registrerede i de offentlige myndigheders registre.

I de europæiske lande, hvor der er indført lovgivning om registre, anses adgangen til registerindsigt som et af grundprincipperne i beskyttelsen af den enkelte i forbindelse med EDB-registrering. Gennem registerindsigten bliver den registrerede i stand til at gøre sig bekendt med, hvad der er registreret om ham eller hende, og den registrerede får herigenem mulighed for at berigtige urigtige eller vildledende oplysninger eller at få slettet oplysninger, som er ulovligt registreret, eller forældede oplysninger. Endvidere imødekommer adgangen til egenaces i EDB-registre et mere almindeligt krav om åbenhed i forbindelse med anvendelsen af disse registre og kan medvirke til at afmystificere registeranvendelsen. Europarådets konvention om databeskyttelse indeholder da også et krav herom. Som det fremgår af min beretning, er det alene dette krav i konventionen, der gør, at Danmark endnu ikke kan ratificere konventionen, der i øvrigt bl.a. er ratificeret af Sverige og Norge.

Det må erkendes, at en række private erhvervsvirksomheder, f.eks. banker og forsikringsselskaber, og de store organisationer har en indflydelse på den enkelte borgers hverdag, der på mange måder minder om den offentlige sektors, og at der også i de private virksomheder og foreninger registreres og opbevares personoplysninger i EDB-registre. De hensyn – navnlig ønsket om større tryghed – der har gjort det naturligt at sikre registerindsigt i de offentlige myndigheders regi-

stre, kunne derfor tale for, at vi også i Danmark giver borgerne adgang til at se, hvad erhvervsvirksomhederne og de store organisationer har registreret om dem.

En adgang til egenaces i private EDB-registre vil formentlig medføre, at de private virksomheder og foreninger pålægges et vist merarbejde i forbindelse med gennemførelsen af registerindsigten. Erfaringerne med egenaces i offentlige EDB-registre og erfaringerne fra Norge og Sverige – hvor borgerne har egenaces til private registre – viser imidlertid, at egenaces kun udnyttes af borgerne i meget begrænset omfang.

Det er på den baggrund min opfattelse, at vi her i tinget nu må overveje, om der bør gennemføres regler, der giver den registrerede adgang til egenaces i private EDB-registre.

4. Kreditoplysningsbureauer

Som det fremgår af registertilsynets årlige beretninger, er der en del mennesker og erhvervsvirksomheder, der er utilfredse med, at der registreres negative oplysninger om dem i kreditoplysningsbureauer. Registerloven sikrer, at borgerne gøres bekendt med, at de optages i registeret, og giver dem adgang til at få slettet urigtige oplysninger. Registertilsynet fører endvidere kontrol med, om bureauerne overholder reglerne for deres virksomhed.

På baggrund af den kritik, der er fremkommet af denne form for virksomhed, har der været rejst det spørgsmål, om ikke det burde forbydes at registrere denne form for oplysninger. Det må imidlertid erkendes, at der under en liberal samfundsøkonomi, hvor der i praksis er behov for kreditgivning, kan være et behov for at undersøge andres kreditværdighed for ikke at komme til at lide økonomiske tab.

5. Spørgsmål om registrering af telefonnumre

Den nye tekniske udvikling har ført til, at det i dag let og billigt automatisk kan registreres, hvilke telefonnumre der foretages opkald til.

Det har rejst spørgsmålet, om noget sådant i det hele taget bør være tilladt, idet denne form for registrering i nogle tilfælde kan gå meget tæt på den enkeltes privatliv.

[Justitsministeren]

Her tænker jeg navnlig på kontrol med ansattes anvendelse af telefoner på arbejdspladsen til private samtaler eller af tjenestetelefon opsat i ansattes bolig og på hotellers registrering af hotelgæsters brug af hotellets telefoner.

Registertilsynet har i anledning af spørgsmål herom udtalt, at registrering i erhvervsvirksomheder m.v. af ansattes telefonsamtaler ikke strider mod registerlovgivningen, såfremt de ansatte gøres bekendt med registreringen, og at tilsvarende må gælde med hensyn til offentlige myndigheders EDB-registrering af ansattes telefonsamtaler. Om hotellers registrering af telefonsamtaler udtalte registertilsynet, at en sådan registrering må anses som et naturligt led i den normale drift af hoteller, når registrering benyttes som afregningsgrundlag.

I betragtning af, at det tidligere har været muligt på anden måde at undgå misbrug af telefoner, er det et spørgsmål, om ikke der er grund til at overveje, i hvilket omfang der er et reelt behov for at registrere sådanne telefonopkald.

Hvad angår hotellers registrering af gæsters brug af telefoner, må det vel erkendes, at en form for registrering er nødvendig for afregningen til hotellet. På den anden side er det et spørgsmål, om det af hensyn til afregningen er nødvendigt at registrere det telefonnummer, som kaldes, eller der kan findes andre tekniske løsninger, der giver de nødvendige oplysninger.

Et andet område, hvor det måske bliver vanskeligere at finde andre løsninger, er de tilfælde, hvor erhvervsvirksomheder i henhold til kontrakter med udenlandske virksomheder har krav på betaling for telefonsamtaler, der vedrører kontraktforholdet. I sådanne tilfælde kan der være behov for en registrering af, hvilke telefonnumre der er kaldt.

Spørgsmålet er derfor ikke så enkelt, at det uden videre kan klares ved et forbud. Jeg finder imidlertid, at forholdene må undersøges nærmere, således at der kan findes en løsning ved lovgivning eller baseret på den gældende lov, hvor adgangen til telefonregistrering begrænses mest muligt.

6. Pressens informationsøgesystemer

Registertilsynet er under sit arbejde i de senere år blevet opmærksomt på, at pressen i stigende omfang opbygger informationsøgesystemer baseret på alle avisartikler, bl.a. om enkeltpersoner, fra egne og andre aviser.

I det omfang sådanne udklip af avisartikler, som kan indeholde urigtige oplysninger, indlægges på EDB, opstår naturligt spørgsmålet om beskyttelsen af den enkeltes integritet, selv om det materiale, der ligger til grund for informationsøgesystemet, i princippet kan siges at være offentligt tilgængeligt ved gennemgang af de gamle udgaver af aviserne. Pressens forhold er i øvrigt reguleret i presselovgivningen og straffeloven.

Det må i den forbindelse tages i betragtning, at de oplysninger, som indgår i informationsøgesystemerne, efter de oplysninger, som registertilsynet er i besiddelse af, i et vist omfang sælges til andre.

I lyset af den betydning, som pressens og andres rådighed over sådant omfattende materiale om den enkelte kan få, og den udbredelse, oplysningerne kan få gennem pressen, er der her utvivlsomt tale om et spørgsmål, som vi bør være opmærksomme på. Vi må imidlertid være opmærksomme på, at vi ikke ved en eventuel lovændring på dette punkt kommer til at gribe ind i presse- og ytringsfriheden.

7. Lovtekniske ændringer

I beretningen peges endelig på, at der kan være behov for at foretage en række mindre ændringer af lovteknisk art i de to registerlove, såfremt lovene i øvrigt skal undergives en revision.

8. Det videre arbejde med registerlovgivningen

Som flere af ordførerne var inde på her i foråret under debatten om forslaget til ændring af registerlovgivningen, er kernen i dette spørgsmål en afvejning af modstående hensyn. Vi må – som jeg nævnte i indledningen – på den ene side konstatere, at vi ikke kan undgå i et vist omfang at skulle anvende EDB-registre, men vi må på den anden side sørge for, at lovgivningen herom fortsat er tidssvarende og giver den fornødne sikkerhed for, at der ikke sker misbrug.

Der er tale om meget vigtige – men også vanskelige og teknisk prægede – spørgsmål, hvor selv mindre ændringer i lovgivningen

[Justitsministeren]

kan få meget store tilsigtede eller utilsigtede virkninger for den offentlige eller private sektor.

I 1978 var det et meget bredt flertal, der vedtog de gældende registerlove. Alle, der medvirkede ved behandlingen af lovene, var klar over, at der kunne vise sig behov for ændringer. Jeg håber derfor, at denne redegørelse kan danne grundlag for folketingets fortsatte overvejelser om eventuelle ændringer, og at disse ændringer vil kunne gennemføres med bred tilslutning. Jeg kan give tilsagn om, at justitsministeriet vil bidrage med de oplysninger, som retsudvalget finder nødvendige for at vurdere den gældende retstilstand og konsekvenserne af eventuelle ændringer af lovgivningen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Landbrugs- og fiskeriudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for lån og rentetilskud til visse landmænd. (Lovforslag nr. L 31).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Skatte- og afgiftsudvalget (11/12 84):

Udtræder: Dohrmann (FP)

Nyt medl.: Ove Jensen (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 13. december 1984, kl. 9.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.50
